

הלכה למעשה

עם רבני רשת בתי ההוראה הארצית 'המאורות'

פסקי דינים והלכות נחוצות לימי בין הזמנים

הגאון רבי ברוך עוקשי שליט"א // רב קהילות בני התורה באלעד, ומרבני בית ההוראה

- א. המטיילים בפארקים ובשדות פתוחים, יש להקפיד לא לסעוד סעודה ממש ליד המון עם רב, כי בכך הוא נכנס לחשש פסול לעדות. אבל אם יש שם מעט אנשים אינו נפסל בכך. (חוי"מ סי' לד סעי' יח וסמ"ע ס"ק מד).
- ב. כמו כן, אין לאכול במסעדות בשולחנות שבמדרכות הפתוחות למראה העוברים ושיבים, שבכך נפסל הוא לעדות.
- ג. לכתחילה יש להתפלל במקום הסגור בד' רוחותיו בכתלים. אולם אם נקלע למקום פתוח לחלוטין, והגיע זמן תפילה, יחפש להיצמד לקיר או לרכב או לעמוד בין אילנות ולהתפלל (סי' צ סעי' ה מ"ב ס"ק יא).
- ד. אין לעמוד ולהתפלל תפילת שמונה עשרה עם נעלי בית או סנדלים ללא גרביים (שו"ע סי' צא סעי' ה ומ"ב ס"ק יב). כמו כן, אין לעמוד לתפילה עם בגדי ים וכדו' ואם עומד לעבור זמן תפילה יתפלל בכל ענין.
- ה. היוצא לדרך ונסיעתו היא בשיעור פרסה דהיינו ד' מילין צריך לברך תפילת הדרך בשם ומלכות ומנהג התימנים כדעת הרמב"ם שזו תפילה ואינה ברכה ואומרים אותה בלא שם ומלכות.
- ו. הנוסעים ברכב תוך כדי נסיעה לא יצטרפו לזימון עשרה בהזכרת השם אלא רק לזימון בשלושה (שו"ת אול"צ ח"ב פ"ג).

ניתן לקבל את קובץ ההלכות המלא – במייל המערכת.

עיון הפרשה

מהי התשובה?

פִּי תַעֲשֶׂה הַטוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ה' (י"ב, כ"ח).

אנו עומדים סמוך ונראה לימים הנחמדים של חודש אלול, אשר התייחדו לימי תשובה והתעוררות.

דברים נפלאים כותב הגאון **רבי ישי שרעבי** זצוק"ל, רבה של שכונת מרמורק ברחובות, בספרו 'מנחת ישי', ואלו הם דבריו:

חסד גדול עשה איתנו הקב"ה שהתקין לנו את אוצרות התשובה והינו מושיט ידו אלינו לקבלנו בתשובה, נסביר ונוכיח זאת בדברינו הבאים: איתא במסכת פסחים (נד.): "תניא שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה, ותשובה וגן עדן, גיהנום וכסא הכבוד, בית המקדש ושמו של משיח. תשובה דכתיב (תהילים ז, ב) 'בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותבל תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם'". בטרם הרים יולדו נבראה התשובה, וימין הקב"ה פשוטה לקבל שבים בכל יום שנאמר "שובו בני אדם".

מובא בזוהר: "כד בעי קב"ה למברי עלמא (- כשרצה הקב"ה לברוא את העולם) אסתכל גו מחשבה כדא דאורייתא (התבונן בתורה) ולא היה יכול למיקם עלמא, עד שברא את התשובה, עד דלא ברא קב"ה עלמא ברא תשובה, אמר לה לתשובה אנא בעינא (אני רוצה) למברי עלמא על מנת דכד יתובון לך מחוביהון (מתי שישו בו מחטאיהם) דתהוי זמינא דלמשבק (לבטל) חוביהון ולכפרא עליהו. לא ברא הקב"ה העולם אלא בשביל התשובה, הקב"ה יושב על כסא כבודו וידיו פרושות מתחת כנפי החיות ואומר מתי יעשו ישראל תשובה".

וכך מובא במסכת פסחים (ק"ט): "אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל ברי יוסי אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה, מאי דכתיב (יחזקאל א, ח) 'וידי אדם מתחת כנפיהם' וידו כתיב, זו ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות, כדי לקבל בעלי תשובה מיד מידת הדין". אומר רש"י: "שמידת הדין מקטרגת ואומרת לא תקבלם והוא מקבלם בסתר".

וכן מובא בראש השנה (יז): "אמר רבי יוחנן ויעבור ה' על פניו ויקרא (שמות לד, ו), אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפילה ואמר לו, כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה". אומר רש"י: "מידת רחמים אני מרחם קודם שיחטא ואני מרחם לאחר שיחטא אם ישוב".

איתא בילקוט שמעוני (תהלים כה, ח) "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך", למה טוב? שהוא ישר, ולמה ישר? שהוא טוב. שאלו לחכמה: חוטא מה עונשו? אמרה להם "חטאים תרדף רעה". שאלו לנבואה: חוטא מהו עונשו? אמרה להם: "הנפש החוטאת היא תמות". שאלו לתורה: חוטא מה עונשו? א"ל: יביא אשם ויתכפר לו, וזה שכתוב "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך", שהוא מורה דרך לחטאים שיעשו תשובה.

לאור כל זאת הבה אחי ורעי נתחזק ונתאמץ בימי רצון אלה "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" נתקרב לאבינו שבשמים ונחזור בתשובה ויקבלנו ה' ברב רחמיו וחסדיו.

עיוני הלכה ומנהג

העומד בתפילה ושומע קדיש או קדושה – אם יענה או יפסיק

מאת: הגאון רבי יוסף צברי שליט"א

א. מצוי מאוד כי המתפללים בתפילת שמונה עשרה בכוונה כראוי, אינם מספיקים לסיים תפילתם וכבר מתחיל השי"ץ בחזרת השי"ץ, ואת הקדושה הם שומעים מפיו, ועושים כדברי השו"ע שפסק {ק"ד, ז'} ש"ישתוק, ויכוין למה שאומר השי"ץ ויהא כעונה."

אלא שפעמים קולם של הציבור העונים "קדוש" בהתלהבות גדול, וקולו של השי"ץ נמוך ונבלע בקולם, בפרט כאשר אין השי"ץ מקפיד לומר את תיבות הקדושה בקול, אלא עונה את הקדושה יחד עם הציבור, ויוצא שאין העומד בתפילה שומע את קולו של השי"ץ דווקא, באמירת תיבות הקדושה.

כעת נשאלת השאלה: האם גם באופן זה שהעומד בתפילה אינו שומע את קולו של השי"ץ בעניית תיבות "קדוש", יש לו חיוב להפסיק מתפילתו ולשתוק ולכוין למה שהקהל אומרים, או שאם אינו שומע את השי"ץ בענייתו, אין ענין שישתוק וישמע את הקדושה עם הציבור.

כמו כן יש לברר, האם כאשר העומד בתפילה יודע שהשי"ץ אינו מכוין להוציא בקדושה את העומד בתפילה, כגון שאינו בקי וכדו', האם גם אז יש לו להפסיק בתפילתו ולשמוע יחד עם הציבור את הקדושה, או שעליו להמשיך בתפילתו כרגיל.

וכדי לבאר זאת, נבוא לברר את עיקר יסוד הדין המתבאר בדברי השו"ע בשתיקת המתפלל בקדושה, וממנו נוכל לעמוד על שורשם של דברים.

למעשה נראה פשרם של דברים כן.

א. שליח ציבור המתחיל לומר קדושה, צריך להקפיד לומר את תיבות הקדושה יחד עם הציבור, לא יקדים ולא יאחר.

ב. כמו כן, עליו לענות את תיבות הקדושה באותו טון שהציבור עונה, ולא יגביה את קולו יותר מהם.

וב' טעמים בדבר: א. כי הקדושה חובתה בעשרה, דווקא כאשר העשרה עונים יחד, ואם הוא לא יענה עמהם נמצא שהוא מבטל את צירוף העשרה ומבטל מהם החיוב. וגם כשיש יותר מעשרה נמצא שהוא לא ענה הקדושה עם הציבור אלא ביחיד, וליחיד אין חיוב. ב. על מעמד הקדושה להיות כמו שעושים מלאכי השרת, באופן אחיד של "כולם כאחד", שאין אחד מקדים ואחד מאחר, וכולם באותו טון.

ג. מי שעומד באמצע תפילת שמונה עשרה, פטור מכל חובה שהיא, ולכן אין השי"ץ צריך לדאוג להוציא ידי חובה באותה קדושה {א"י כ' יודע הוא שנמצא בציבור מי שאינו בקי, כיון שכעת מוטלת על העומד בתפילה חובת תפילתו ודיבורו עם בוראו, ולא אף חובה אחרת. ד. מיהו, מי שעומד באמצע תפילתו וראה שהגיעו הציבור לקדושה, עליו להפסיק מעצמו את תפילתו ולהקשיב לדברי השי"ץ, ולהשתתף עם הציבור העונים במחשבה בלבד, ובכך הוא חשוב להצטרף עמהם לקדש את ה', אע"פ שהוא באמצע תפילתו. ובסיום הקדושה ימשיך ממקום שפסק לשמוע.

ה. מדברי השו"ע נראה, כי אותו עומד בתפילה לא ימתין להקשיב רק מתיבות "קדוש קדוש" שאומר השי"ץ, אלא כבר מהתיבות שלפני כן, שאומרים השי"ץ לבדו, כגון "נקדישך" וכו'. והנלענ"ד כתבתי.

(את התשובה המלאה והארוכה, וכן לתגובות והערות, ניתן לפנות אל המחבר הגר"י צברי במייל - i0548401330@gmail.com | המעוניינים לפרסם במדור זה - עיוני וביורורי הלכה ומנהג, יש לפנות אל מערכת הגיליון).

יחידי סגולה

ציצים ופרחים במשנת רבותינו

רְאֵה אֲנִי נוֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם ("א, כ"ו).

הגאון רבי יחיא בדיחי זצ"ל בספרו 'חן טוב', ביאר את דקדוק לשון הפסוק הראשון בפרשתינו, שפתח בלשון יחיד וסיים בלשון רבים, וביאר, שבא להורות על מעלתו של היחיד בהצלת העולם. ולפיכך פתח בלשון יחיד וסיים בלשון רבים, שהוא על דרך מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "עשה אדם מצוה אחת, אשריו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, ואם עבר עברה אחת, אוי לו, שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה", והטעם הוא, דשמה העולם שקול, חציו זכאי וחציו חייב, ובא הוא והכריע אם לטוב אם למוטב. ולכן פתח הכתוב באמרו: "ראה", בלשון יחיד, כלומר, אתה היחיד, ראה והסתכל מה אתה גורם על ידי מעשיך, אם טוב ואם רע, איך מצוה אחת שאתה עושה, אתה מכריע את עצמך ואת כל העולם לכף זכות, ולכן סיים: "נותן לפניכם היום ברכה", או בהפך חס ושלום, קללה, ולכן סיים ואמר: "לפניכם", בלשון רבים, ללמדך שהיחיד מציל את הרבים.

תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בֶּשֶׂר ("ב, יט"ו).

עוד כתב רבינו זצ"ל (שם), כי חכמינו ז"ל לימדונו כי אין לאכול בשר בכל עת אלא רק בסעודות מצווה, כגון בשבתות וימים טובים, וכן כאשר האדם חולה וחלש וצריך להבריא את גופו, שאז עליו לאכול בשר בהמה לחזק את גופו. וסימן לדברים אלו הם תיבת "ישחט", שהם ראשי תיבות: שבתות, ימים טובים, וחולה.

ורמז זאת הרב בפסוק: "תאכל בשר" שמספרו עם האותיות כמנין: "בשבת, בימים טובים, חלים", לרמז על זמנים אלו שבהם יש לאכול בשר. עוד הביא הרב, כי הסופי תיבות של: "בכל אות נפשך תאכל בשר" הם גימטריא: "תלמידי חכמים יאכלו" {ע"ה}, וכן גימטריא: "סעודת מצוה".

ועוד הביא הרב כי גימטריא של: "תלמידי חכמים יאכלו" עם התיבות, עולה כמנין "בסעודת מצוה".

(שולחן מלכים, מאת הגאון רבי יוסף צברי שליט"א)

רשת בתי ההוראה
המאורות
 להוראת קודש תינו
 מוסדות חינוך ולימודים

מוקד ההלכה הארצי

שעל ידי רשת בתי ההוראה
חייגו בכל עת: *8416
 ישראל - 03-30-88-88-5
 ארה"ב - 151-8613-0185
 ניתן לשלוח שאלות במייל, ולקבלת העלון מדי שבוע
 בדוא"ל - שלחו ל:
 sm088302222@gmail.com | או באמצעות
 אתר המאורות: kav.meorot.net

לתרומות והקדשות לזיכוי הרבים
 בארץ ובעולם - חייגו: 08-9302-302